

फेब्रुवरीमासे १५ लक्षं ४८ सहस्राणि नवीनासदस्याः कर्मचारी भविष्य निधिसङ्गठने सम्मिलिताः

अस्मिन् वर्षे फरवरीमासे कर्मचारी भविष्यनिधिसङ्गठनम् - ईपीएफओ इत्यनेन आहत्य १५ लक्षं ४८ सहस्राणि नवीनसदस्याः योजिताः। भविष्यनिधिसङ्गठनेन प्रकाशितानां अभिलेखानुसारं फरवरीमासे प्रायः सप्तलक्षं ७८ सहस्रं नवीनसदस्यानां नामाङ्कनं कृतम् अस्ति। द्विलक्षाधिकाः नवसदस्याः महिलाः सन्ति। अधिकांशः नूतनाः सदस्याः १८ तः २५ वर्षाणां आयुवर्गे सन्ति। एतत् नवसदस्यानां ५६ बिन्दुः त्रीणि षड्प्रतिशतम् अस्ति। एतेन ज्ञायते यत् संगठितकार्यबलं सम्मिलिताः अधिकांशः जनाः युवानः एव सन्ति।

राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मू
उपराष्ट्रपतिः

जगदीपधनखडश्च
ओडिशायां महानद्यां
नौकादुर्घटनायाः विषये
शोकं प्रकटितवन्तौ

ओडिशाराज्यस्य झारसुगुडा-मण्डलस्य महानद्यां नौकादुर्घटनायां जनानां मृत्योः विषये राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मूः उपराष्ट्रपतिः जगदीपधनखडश्च शोकं प्रकटितवन्तौ। सामाजिकमाध्यमेषु राष्ट्रपतिः उक्तवती यत् दुर्घटनायां एतावता जनानां प्राणानां हानिः अभवत् इति कारणेन सा दुःखिता अस्ति। उपराष्ट्रपतिः शोकग्रस्तपरिवारेभ्यः शोकं प्रकटितवान्, आहतानाम् शीघ्रं स्वास्थ्यस्य च कामनाम् अकरोत्।

देशः स्वस्य आपराधिकन्यायव्यवस्थायां महत्त्वपूर्णपरिवर्तनानि कर्तुं सज्जः अस्ति :
मुख्यन्यायाधीशः डॉ. डी.वाई.चन्द्रचूडः

हिमसंस्कृतवार्ता: नवदेहली

भारतस्य मुख्यन्यायाधीशः डॉ. डी.वाई.चन्द्रचूडः उक्तवान् यत् नूतनानां आपराधिकाधिनियमानां कार्यान्वयनेन स्पष्टतया ज्ञायते यत् देशः परिवर्तमानः अग्रे गच्छन्नस्ति। एतैः अधिनियमैः

भारतस्य न्यायाधिकाररूपरेखा आपराधिकन्यायं प्रति नूतनयुगे परिणता इति सः अवदत्। कृत्रिमबुद्धेः उपयोगे बलं दत्त्वा डॉ. चन्द्रचूडः अवदत् यत् आपराधिकां न्वेषणप्रकरणेषु न्यायपालिका एआइ इत्यस्य साहाय्येन अन्वेषणस्य प्रगतेः सहायतां प्राप्स्यति। सः अवदत् यत् कृत्रिमबुद्धेः उपयोगेन प्रक्रियासु असामान्यताः ज्ञातुं शक्यते। एते सर्वे नूतनाः नियमाः तदा एव सफलाः भविष्यन्ति यदा देशस्य प्रत्येकः नागरिकः तान् स्वीकुर्यात्।
न्यायराज्यमन्त्री अर्जुनराममेघवालः एकविंशतितमे शतके नूतनानां आपराधिकाधिनियमानां कार्यान्वयनम् ऐतिहासिकं सोपानम् इति उक्तवान्। एतेषु अधिनियमेषु अन्तर्जालमाध्यमेनान्वेषणं, ई-पञ्जीकरणं च इत्यादयः विशेषाः प्रावधानाः अपि सन्ति इति सः अवदत्।

भारतेन ब्राह्मोस सुपरसोनिक क्रूज क्षेपणास्त्रस्य प्रथमः समूहः फिलिपीन्स-देशं प्रति प्रेषितः

हिमसंस्कृतवार्ता: - प्रवीण कुमारः। भारतेन दिवासमेकं पूर्वं ब्रह्मोस सुपरसोनिकक्रूज प्रक्षेपणास्त्रस्य प्रथमसमूहः फिलिपीन्सदेशं प्रति प्रेषितः। आधिकारिकस्रोतानुसारं प्रथमं प्रेषणं भारतीयवायुसेनायाः परिवहनविमानेन प्रेषितम्। फिलिपीन्सदेशे क्षितिज २ इत्यस्य अन्तर्गतं सशस्त्रसेनानाम् आधुनिकीकरणं प्रचलति। २०२२ तमे वर्षे जनवरीमासे

फिलिपीन्स-देशः भारतेन सह ३७५० मिलियन-डॉलर-मूल्यकं व्यापारं कृतम् आसीत्। अनेन अन्तर्गतं भारत-रूसयोः संयुक्त- उद्यम-क्षेपणास्त्रस्य प्रथम-निर्यातग्राहकाय त्रीणि तट-आधारित-बैटरी-ब्राह्मोस-एण्टी-शिप-इत्यस्य नूतनं संस्करणं च प्रेषितम्। ब्रह्मोस रक्षासंशोधनविकाससङ्गठनस्य (DRDO) तथा रूसी एनपीओ मशीनस्ट्रॉयनिया इत्यस्य संयुक्तोद्यमः अस्ति। अस्य क्षेपणास्त्रस्य नाम ब्रह्मपुत्रस्य, मोस्क्वानदीनां च नामतः गृहीतम् अस्ति। ब्रह्मोस इत्यस्य उड्डयनपरिधिः अतिध्वनिवेगेन २९० किलोमीटर्पर्यन्तं भवति। एतत् क्षेपणास्त्रं स्थलात्, समुद्रात्, आकाशात् च प्रक्षेपितुं शक्यते। अस्य उड्डयनपरिधिः अतिध्वनिवेगेन २९० किलोमीटर्पर्यन्तं भवति। अस्मिन् २०० तः ३०० किलोग्रामपर्यन्तं भारं पारम्परिकं युद्धशिरः वोढुं शक्नोति।

विनेशफोगाटेन

अंशुमलिकेन च एशियाई ओलम्पिकमल्लक्रीडायाः अर्हताप्राप्य पेरिस्-ओलम्पिक-अर्हता प्राप्ता

एशिया-ओलम्पिक-मल्ल-क्वालिफायर-क्रीडायाः अन्तिम-पर्यन्तं प्रवेशं कृत्वा विनेश-फोगाट्-अंशु-मलिकश्च पेरिस्-ओलम्पिके स्थानं प्राप्तवन्तौ। किर्गिस्तानस्य बिश्केक्-नगरे आयोजिते प्रागान्तिकायां-क्रीडायां फोगाटेन कजाकिस्तान-देशस्य लौरा-गनिकिर्जी पराजिता, अंशु-इत्यनेन उज्बेकिस्तान-देशस्य

लेलोखोन्-सोबिरोवां पराजित्य अन्तिम-क्रीडायां प्रवेशः कृतः

प्रमुखाः भारतीयविद्याः

- ◆ अग्नि विद्या (metallurgy)
- ◆ वायु विद्या (flight)
- ◆ जल विद्या (navigation)
- ◆ अंतरिक्ष विद्या (space science)
- ◆ पृथ्वी विद्या (environment)
- ◆ सूर्य विद्या (solar study)
- ◆ चन्द्र व लोक विद्या (lunar study)
- ◆ मेघ विद्या (weather forecast)
- ◆ पदार्थ विद्युत विद्या (battery)
- ◆ सौर ऊर्जा विद्या (solar energy)
- ◆ दिन रात्रि विद्या (day - night studies)
- ◆ सृष्टि विद्या (space research)
- ◆ खगोल विद्या (astronomy)
- ◆ भूगोल विद्या (geography)
- ◆ काल विद्या (time)
- ◆ भूगर्भ विद्या (geology and mining)
- ◆ रत्न व धातु विद्या (gems and metals)
- ◆ आकर्षण विद्या (gravity)
- ◆ प्रकाश विद्या (solar energy)
- ◆ तार विद्या (communication)
- ◆ विमान विद्या (plane)
- ◆ जलयान विद्या (water vessels)
- ◆ अग्नेय अस्त्र विद्या (arms and amunition)
- ◆ जीव जंतु विज्ञान विद्या (zoology botany)
- ◆ यज्ञ विद्या (material Sc)
- ◆ वैदिक विज्ञान (Vedic Science)
- ◆ वाणिज्य (commerce)
- ◆ कृषि (Agriculture)
- ◆ पशुपालन (animal husbandry)
- ◆ पक्षिपालन (bird keeping)
- ◆ पशु प्रशिक्षण (animal training)
- ◆ यान यन्त्रकार (mechanics)
- ◆ रथकार (vehicle designing)
- ◆ रत्नकार (gems)
- ◆ सुवर्णकार (jewellery designing)
- ◆ वस्त्रकार (textile)
- ◆ कुम्भकार (pottery)
- ◆ लोहकार (metallurgy)
- ◆ तक्षक (guarding)
- ◆ रंगसाज (dying)
- ◆ आयुर्वेद (Ayurveda)

सुभाषितम्

स्वभावो नोपदेशेन
शक्यते कर्तुमन्यथा!
सुतप्तमपि पानीयं
पुनर्गच्छति शीतताम्!!

भावार्थः- किसी व्यक्ति को आप चाहे कितनी ही सलाह दे दो किन्तु उसका मूल स्वभाव नहीं बदलता ठीक उसी तरह जैसे ठण्डे पानी को उबालने पर तो वह गर्म हो जाता है लेकिन बाद में वह पुनः ठण्डा हो जाता है।

प्रतीकसाठ्वे मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ता: दैनिकपत्रे
व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते
सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

प्रधानमंत्रीणः नरेन्द्रमोदिनः मम नाम्ना च काङ्ग्रेसः कम्पते, ये कन्यायै प्रश्नं कुर्वन्ति तेभ्यः मतदानं न कुर्वन्तु - कंगनारणौत

वयं रामस्य सेना। मोदी रामस्य कार्ये निरतः। भ्रष्टाचारिणः कस्यापि परिस्थितौ सत्तां प्राप्तुं न अनुमन्यन्ते।

हिमाचले भ्रष्टाचारः प्रचण्डः - कङ्गना

हिमाचलप्रदेशे भ्रष्टाचारः प्रचण्डः इति कङ्गना आरोपितवती । मुख्यमन्त्रिणा सुक्खुना सर्वकारस्य नियन्त्रणं न भवति। सर्वकारस्य उद्धाराय सः स्वमित्रेषु पदं वितरन्ति। आपत्काले मुख्यमन्त्री सुक्खुः, काङ्ग्रेसनेतारः च केन्द्रात् आर्थिकसहायता न प्राप्ता इति रोदनं कुर्वन्तः आसन् । सा मुख्यमन्त्री सुक्खुं पृष्टवती यत् केन्द्रात् प्राप्तानां १००८ कोटिरूप्यकाणां आर्थिकसहायतायाः राशिः कुत्र गता, जनसामान्यं प्रति उत्तरम् दद्यात्।

पूर्वमुख्यमन्त्री जयरामठाकुरः छोटीकाशी-नगरस्य इतिहासं दृष्ट्वा शिवधामस्य निर्माणस्य निर्णयं कृतवान् आसीत् । सुक्खु-सर्वकारेण हिन्दुविरोधिनां अभिनयं कृत्वा शिवधामस्य कार्यं स्थगितम् । पश्चात् कङ्गना बल्हविधानसभाक्षेत्रस्य रिवालसरतः दुर्गापुरपर्यन्तं मार्गप्रदर्शने भागं गृहीतवती।

हिमसंस्कृतवार्ता - मण्डी। भारतीय-जनता-पक्षस्य मण्डी लोकसभाक्षेत्रस्य प्रत्याशी कङ्गनारणौत बहिःस्था अस्ति इत्यस्योपरि सा प्रतिक्रियाम् अददत्। सा अवदत् यत् सा हिमाचलस्य पुत्री अस्ति, सा काङ्ग्रेसतः प्रमाणपत्रं न इच्छति।

काङ्ग्रेस-नेतृभ्यः प्रश्नं कुर्वन् कङ्गना पृष्टवती यत्, ये भारतं विदेशं च गत्वा स्वजीविकायाः साधनं कुर्वन्ति ते हिमाचलीयाः न सन्ति वा? सा अपि केवलं जीविकायाः अन्वेषणार्थं मुम्बईनगरं गता आसीत् । तस्य सर्वे बन्धुजनाः अत्र सन्ति।

नाचनविधानसभाक्षेत्रस्य चैलचौके मार्गप्रदर्शनस्य पश्चात् पत्राप्रमुखसम्मेलने भागं गृहीत्वा कङ्गना उक्तवती यत् एतद् निर्वाचनम् धर्मस्य अधर्मस्य च मध्ये भवति। भाजपा धर्मेण सह काङ्ग्रेसेन च अधर्मेण अर्थात् भ्रष्टजनैः सह तिष्ठति। मोदी मम च नाम्ना काङ्ग्रेसः कम्पते। कुण्ठिताः काङ्ग्रेसनेतारः स्वकन्यानां स्थितिं पृच्छन्ति। भगिनीसुतासु प्रश्नान् कुर्वन्त्यः जनाः मतदानेन उत्तरं दद्युः।

नारीवन्दन अधिनियमेन महिलाः अग्रे गमनस्य अवसरः प्राप्स्यन्ति

कङ्गना उक्तवती यत् काङ्ग्रेसेन सर्वदा महिलानां अपमानार्थं कार्यं कृतम् अस्ति। मोदी-सर्वकारेण नारीवन्दन-अधिनियमं कृत्वा महिलानां कृते अग्रे गन्तुं अवसरः दत्तः। काङ्ग्रेसेन सेना अपि अवनमिता अस्ति। शल्यप्रहारे प्रश्नं कुर्वन्त्यः देशस्य जनाः न क्षमिष्यन्ति।

हि.प्र. उच्चन्यायालयः : अभिषेकमनुसिंघवी इत्यस्य याचिकायां राज्यसभासांसदाय हर्षमहाजनाय सूचनापत्रम्

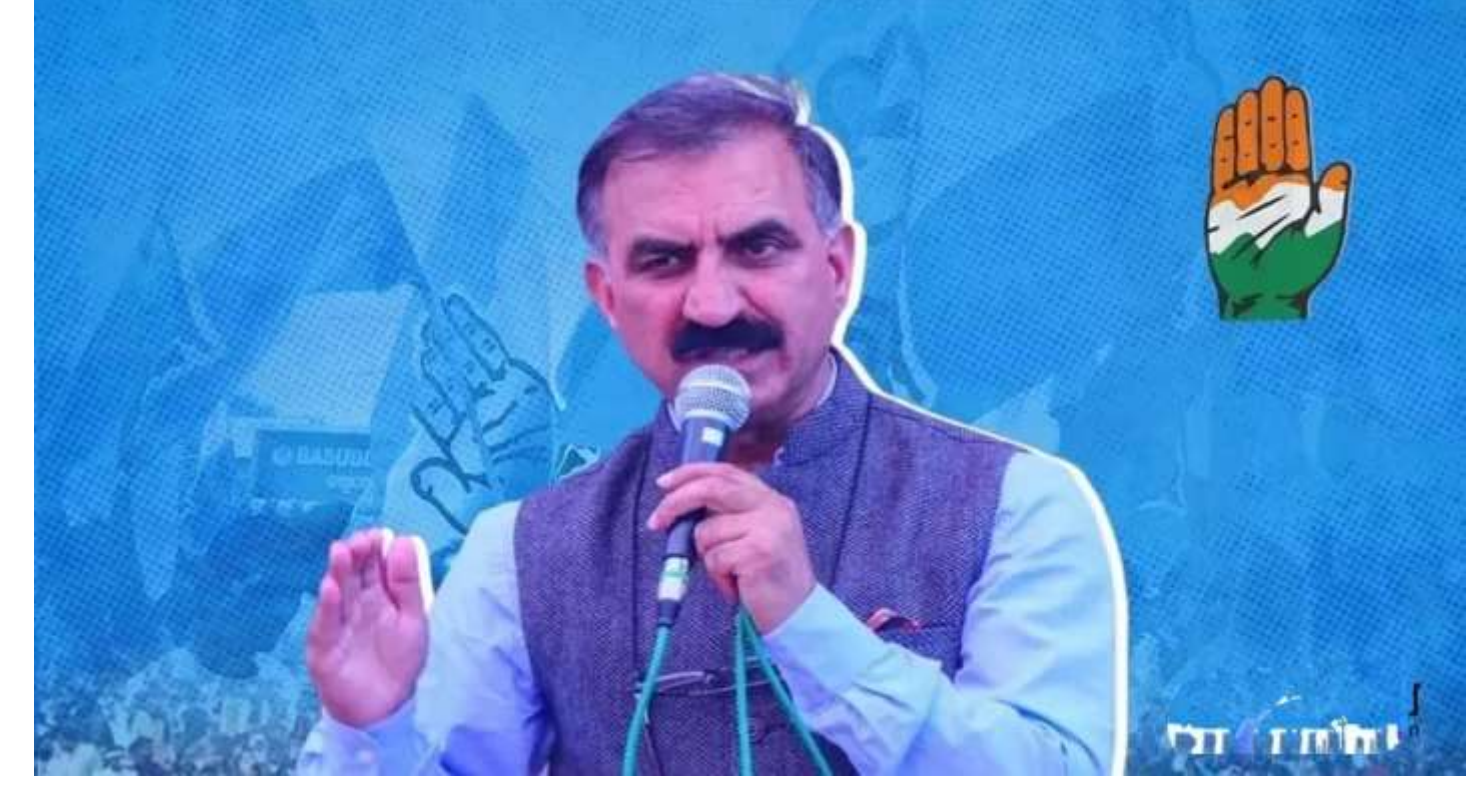
याचिकायां एतत् उक्तम् सिंघवी इत्यस्य मतं यत् यदि द्वौ अभ्यर्थिनौ समानसङ्ख्यायां मतं प्राप्नुवन्ति तर्हि लॉटरी-आकर्षणस्य सूत्रं समीचीनं नास्ति। सामान्यतः यस्य नाम चिटिका मध्ये निर्गच्छति सः विजयी भवेत् । अतः यदि एषा कल्पना असमीचीना अस्ति तर्हि निर्वाचनपरिणामः अपि दोषपूर्णः अस्ति। विधाने एतादृशः नियमः नास्ति, परन्तु न्यायालये नियमस्य एकैव धारणायै आह्वानम् कृतमस्ति ।

अवधेयं वर्तते यत् फेब्रुवरी-मासस्य २७ दिनाङ्के हिमाचले राज्यसभासनस्य निर्वाचनं जातम् । अस्मिन् त्रिभिः निर्दलीयविधायकैः सह षट् विद्रोहीकाङ्ग्रेसविधायकाः काङ्ग्रेसस्य आधिकारिकप्रत्याशी अभिषेकमनुसिंघवीविरुद्धं मतदानं कृतवन्तः आसन्। ६८ सदस्ययुक्तायां हिमाचलविधानसभायां उभौ अभ्यर्थिनौ ३४-३४ मतं प्राप्तवन्तौ । मेलनं समतायाः अनन्तरं लॉटरी-व्यवस्थायाः नाम आकृष्टम् । सिंघवी इत्यस्य नाम्ना चिटिका बहिः आगता भाजपा प्रत्याशी हर्षमहाजनः च विजेता घोषितः।

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। राज्यसभानिर्वाचने काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशी अभिषेकमनुसिंघवी इत्यस्य याचिकायां हिमाचलप्रदेशस्य उच्चन्यायालयेन नवनिर्वाचितं भाजपासांसदं हर्षमहाजनं प्रति सूचनापत्रं प्रेषितमस्ति। शनिवासरे उच्चन्यायालये अस्य प्रकरणस्य श्रवणं जातम्। याचिकाकर्तुः पक्षस्य तर्कं श्रुत्वा न्यायाधीशस्य अजयमोहनगोयलस्य न्यायालयेन निर्वाचनविजेता भाजपासांसदं प्रतिवादी च हर्षमहाजनं प्रति सूचनापत्रं निर्गतम्। अस्मिन् प्रकरणे अग्रिमं श्रवणम् मे २३ दिनाङ्के भविष्यति। हिमाचलप्रदेशे २७ फरवरी दिनाङ्के सम्पन्नस्य राज्यसभानिर्वाचनप्रक्रियायाः काङ्ग्रेसस्य प्रत्याशी वरिष्ठाधिवक्ता च अभिषेकमनुसिंघवीः राज्य उच्चन्यायालये आह्वानम् दत्तवान्। मतदानस्य समतायाः (टाई) पश्चात् चिटिकातः प्राप्तस्य परिणामस्य विषये प्रश्नं कुर्वन् सिंघवी निर्वाचनं निरस्तकर्तुं प्रार्थनां कृतवान् अस्ति। यस्य चिटिका बहिः आगच्छति तस्य अभ्यर्थिनः पराजितः इति घोषयितुं धारणा विधानानुसारं न्याय्यं नास्ति इति उक्तवान्।

निर्वाचनाय सक्रियस्थितौ कांग्रेसदलं, धर्मशालायाः हमीरपुरस्य च कार्यकर्तृभ्यः विजयस्य मंत्र दास्यति मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः

हिमसंस्कृतवार्ता- शिमला। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः धर्मशालायां तथा हमीरपुरे काङ्ग्रेसकार्यकर्तृषु निर्वाचनोत्साहं पूरयिष्यति। राज्यकाङ्ग्रेससङ्घटनस्य महासचिवः रजनीशकिम्टा मुख्यमन्त्रिणः त्रिदिवसीयः कार्यक्रमः निर्धारितः इति उक्तवान्।

धर्मशालायां काङ्ग्रेसकार्यकर्तृभिः सह सभा

मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः २१ अप्रैलदिनांके रविवसरे शिमलातः धर्मशालानगरं गमिष्यति, लोकसभा-विधानसभा उपनिर्वाचनयोः विषये काङ्ग्रेसनेतृभिः सह चर्चा करिष्यति। सोमवासरे, अप्रैल-मासस्य २२ दिनाङ्के मुख्यमंत्री सुजानपुर-विधानसभाक्षेत्रं गत्वा तत्रत्यानां काङ्ग्रेस-कार्यकर्तृणां सभां १२ वादने सम्बोधयिष्यति

काङ्ग्रेस-सङ्घटनस्य गतिविधिषु मंथन-विमर्शः

मुख्यमंत्री सुजानपुरस्य काङ्ग्रेसकार्यकर्तृभिः अधिकारिभिः च सह चर्चा करिष्यति, काङ्ग्रेससङ्घटनस्य क्रियाकलापस्य विषये च विचारं करिष्यति। २३ एप्रिल मंगलवासरे मुख्यमंत्री नादौनविधानसभाक्षेत्रं गत्वा खण्डकाङ्ग्रेससभां सम्बोधयिष्यति। जिलाकाङ्ग्रेससमितेः अध्यक्षः सुमनभारती अवदत् यत् शिमलातः मुख्यमन्त्रिणः कार्यक्रमः विमोचितः भ्रमणस्य सज्जता च सङ्घटनेन आरब्धा अस्ति।

सम्प्रति उद्घाटनपट्टिकासु निर्वाचितानाम् एव नाम पराजितनेतृणां नामानि कस्यामपि आधारशिलायां वा उद्घाटनशिलायां वा न भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

हिमाचलसर्वकारेण राज्यस्य सर्वकारीययोजनानां उद्घाटनपट्टिकासु, शिलान्यासे च नामानि लिखितव्यानि इति विषये लिखितरूपेण आदेशः प्रसारिताः। मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः विपक्षस्य आक्षेपं प्राप्य विधानसभासत्रे अस्मिन् विषये आश्वासनं दत्तवान् आसीत्। अस्य आश्वासनस्य आधारेण मुख्यसचिवः अधुना सर्वेभ्यः प्रशासनिकसचिवेभ्यः, विभागप्रमुखेभ्यः, उपायुक्तेभ्यः च एतत् पत्रं लिखितवान्। इदं पत्रं २०२४ तमस्य वर्षस्य फरवरीमासस्य २६ दिनाङ्कस्य अस्ति, परन्तु अधुना लोकनिर्माणविभागस्य क्षेत्रकार्यालयेषु प्राप्तम् अस्ति। मुख्यसचिवस्य पक्षतः उक्तं यत् विधानसभायां मुख्यमन्त्रिणः आश्वासनानुसारं भविष्ये उद्घाटनपट्टिकासु अथवा आधारशिलास्थापनफलकेषु एव मनसि स्थापनीयं यत् एतासु पट्टिकासु नाम लेखनं केवलं निर्वाचितानां विधायकानाम्, अध्यक्षानाम्, उपाध्यक्षाणां, सर्वकाराद् वेतनं वा मानदेयं वा प्राप्यमाणानां च उल्लेखः करणीयः। यदि भविष्ये कोऽपि अधिकारी एतासां मार्गदर्शिकानां अवज्ञां करोति तर्हि तस्य विरुद्धं अनुशासनात्मकं कार्यं क्रियते। तदनन्तरं मुख्यमंत्री अस्मिन् विषये संशोधितान् निर्देशान् निर्गन्तुम् आश्वासनं दत्तवान् आसीत्।

प्रशासनेतरे बाल-भारती पब्लिक विद्यालये वार्षिक-सांस्कृतिक-कार्यक्रमस्य भव्यायोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: नवदेहली

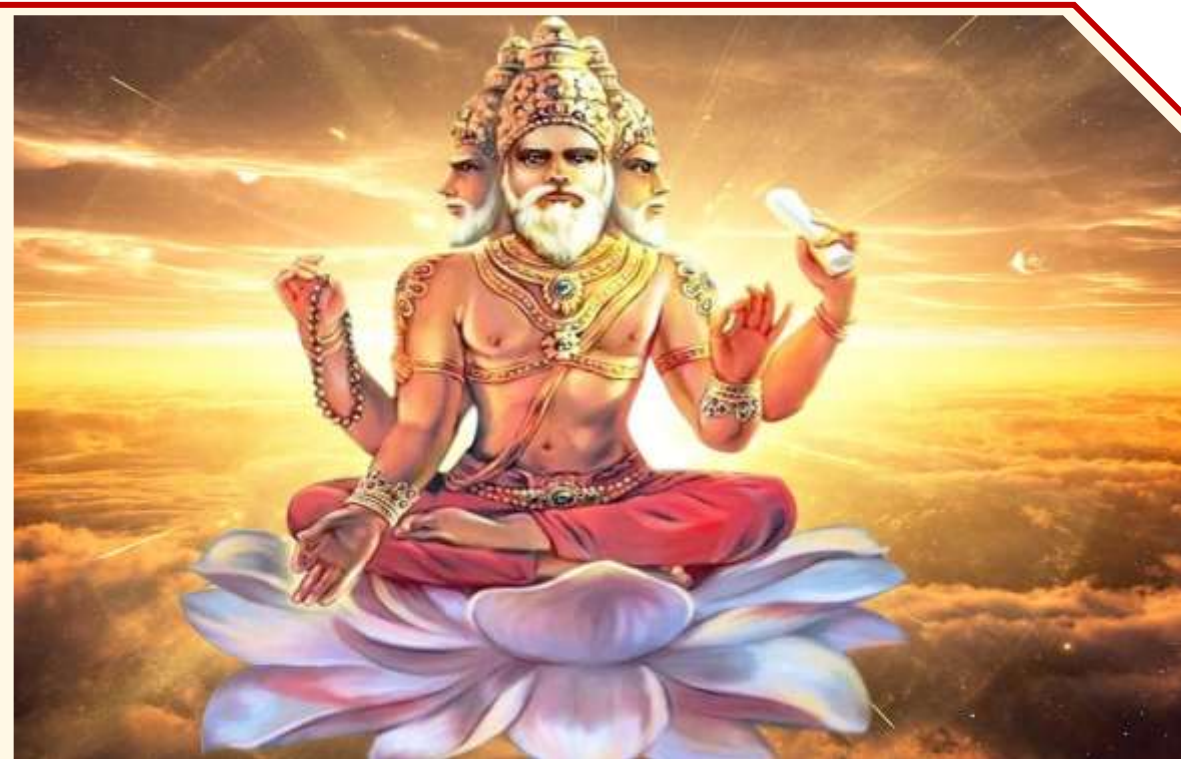
ऐषमः अप्रैल-विंश्यां सर गंगाराम हॉस्पिटल मार्गस्थिते प्रतिष्ठिते बालभारती पब्लिक विद्यालये दशम्याः कक्षायाः वार्षिकः सांस्कृतिकोत्सवः हर्षोउल्लासपूर्वकं समनुष्ठितः। कार्यक्रमे मुख्यातिथिरूपेण विद्यालयस्य एव प्राक्तन हिन्दी शिक्षिका वन्दना शर्मा वर्या, रसायन-विज्ञानस्य पूर्वशिक्षिका अंजु मारवाहमहोदया च उपातिष्ठताम्। कार्यक्रमस्य शुभारम्भः प्रधानाचार्येण श्रीयुतलक्ष्मीविरसहगलेन उपप्रधानाचार्यया श्रीयुतया विनीताधवनवर्यया समेतैः समुपस्थितैः अतिथिभिः, अभिभावक-शिक्षक-संघस्य मुख्य-सदस्यैः पूर्वच्छात्रसंघस्य सदस्यैः च दीप-प्रज्वालनेन कृतम्। दीप-प्रज्वालनस्य समये नवम-कक्षायाः छात्र-छात्राभिः सम्भूय वैदिक-लौकिक-मन्त्राणाम् उच्चारणं कृतम्। अस्मिन् वार्षिके कक्षागते सांस्कृतिक-समारोहे छात्रैः विद्यालयस्य कुलगीतिकापि भव्यरूपेण प्रस्तुता। तत्पश्चात् संगीतस्य छात्रैः भव्या सांगीतिकी प्रस्तुतिः सम्प्रस्तुता, पुनः अभिप्रेरणात्मक-गीतस्य मनोमुग्धकरी प्रस्तुतिः अपि जाता। अस्मिन्नेव क्रमे दशम्याः कक्षायाः छात्रेण जीतेन महाभारताधारिता एका सुदीर्घा शौर्यपूर्णा हृदय-झङ्कारिणी हिन्दी कविता संश्राविता, श्रोतॄणां मनांसि च विजितानि। एकया जयागुप्तया छात्रया आङ्ग्लभाषायां स्वरचिता कविता प्रस्तुता, एतस्य पश्चात् चतुर्षु युगेषु दुरापन्न द्वन्द्वेषु अर्थात् युद्धेषु

आधारितं सामूहिक-नाट्यस्य अभिमञ्जनमपि जातम्। बालानां नाट्य-मञ्जन-प्रस्तुत्या अतिथीनां अभिभावकानां शिक्षकजनानां च का हृदयानि प्रसभं मोहितानि। अतिथि-वक्तव्य -प्रस्तवन-समये श्रीमती वन्दना-शर्मा प्रावोचत् यत् अद्यतने समारोहे प्रस्तुताः सर्वे सांस्कृतिकाः कार्यक्रमाः सर्वश्रेष्ठाः आसन्। कार्यक्रमं सफलीकर्तुं छात्र-छात्राभिः समं शिक्षक-शिक्षिकाभिः कृतः भूशं परिश्रमः। कार्यक्रमस्य साफल्यं तेषामेव परिश्रमस्य फलमस्ति, अतः इमे सर्वे छात्राः शिक्षिकाः च साधुवादस्य पात्राणि सन्ति। युगपदेव अमुना प्रोदितं यत् प्रधानाचार्यस्य सफल मार्गदर्शने विद्यालयः निरन्तरं विद्यार्थिनां सर्वांगीण-विकासाय सदैव प्रयासरतो वर्तते। अपरा अतिथिः अञ्जु मारवाह वर्या अपि निजे वक्तव्ये बालानां सुष्ठुशिक्षया साकामेव सुसंस्काराणां शालीनतायाश्च सद्गुणानाम् आधाने एतादृशानां सांस्कृतिक-कार्यक्रमाणां महत्वपूर्ण-भूमिका प्रत्यपादयत्। कार्यक्रमस्य अन्ते दशम्याः कक्षायाः समन्वयिका वरिष्ठ-शिक्षिका च श्रीयुता सतविन्दर कौर महोदया वार्षिक सांस्कृतिक-कार्यक्रमस्य आयोजने योगदान-कृतवतां विद्यालयस्य समेषां शिक्षक-शिक्षिकानां महत्वपूर्णावदानार्थं तान् प्रति आभारं व्यक्तीकृतवती। कार्यक्रमस्य समापनं च राष्ट्रगीतेन साकं सञ्जातम्।

श्रीरामायणकथा,

उत्तरकाण्डम्! (ऊनविंशः सर्गः)
पाताले रावणस्य कपिलदर्शनम्।

कमलोद्भवः ब्रह्मदेवः रावणाय वरं दत्त्वा शीघ्रं ब्रह्मलोकम् अगच्छत्। रावणोऽपि वरं लब्ध्वा ततः अगच्छत्। राक्षसः रावणः मन्त्रिभिः सह पश्चिमसमुद्रम् अगच्छत्। तत्र द्वीपस्थः युगान्तानलसन्निभः भीषणाकारः पुरुषः रावणेन अदृश्यत। तं महाबलं पुरुषं दृष्ट्वा रावणः अब्रवीत्- मह्यं युद्धं दीयताम् इति। रावणस्य तद् वचनं श्रुत्वा सः पुरुषः क्रोधेन दन्तान् सन्दश्य महान्तं शब्दम् अकरोत्। सहामात्यः राक्षसः रावणोऽपि तदा उच्चैः अगर्जत्। सः रावणः विविधैः नादैः गर्जनं तं विकटं दंष्ट्रालं भयानकं प्राहरत्। राक्षसः रावणः शूलपट्टिशशक्तिप्राप्तैः तं भयानकं प्राहरत्। रावणस्य प्रहारेण अकम्पमानः सः पुरुषः दशग्रीवम् अब्रवीत् हे दुर्मते राक्षस! अहं तव युद्धश्रद्धां नाशयिष्यामि। रावणस्य सर्वलोकभयङ्करः यः वेगः, तस्मिन् पुरुषे तादृशानि वेगसहस्राणि संश्रितानि आसन्। तेन पुरुषेण लीलया वज्रतुल्यपाणिना राक्षसः रावणः पीडितः सन् भूमौ अपतत्। पर्वतसन्निभः सः पुरुषः रावणं पतितं ज्ञात्वा अन्यान् निशाचरानपि पीडयित्वा

स्वयं पातालं प्राविशत्। ततः मुहूर्तेन उत्थाय दशग्रीवः सचिवान् आहूय अपृच्छत् हे प्रहस्तशुकसारणाः! सहसा सः क्व गतः? रावणेन एवमुक्ताः ते राक्षसाः तदा अब्रुवन्- देवदानवदर्पहा सः नरः अत्रैव प्रविष्टः अभवत्। सचिवानां वचः श्रुत्वा सः दुर्मतिः रावणः वेगेन बिलद्वारं प्राविशत् किन्तु तत्र सः नीलाञ्जनचयोपमान् रक्तमाल्यानुलेपनान् केयूरधारिणः शूरान् अपश्यत्। अपि च तत्र पावकोपमाः वीतभयाः विमलाः नित्योत्सवाः कोटिशः महात्मानः नृत्यं कुर्वन्ति इति सः अपश्यत्। द्वारस्थः त्रिषु लोकेषु निर्भयः रावणः तदा एकवर्णान् एकवेशान् एकरूपान् चतुर्भुजान् महोत्साहान् तान् दृष्ट्वा सः ऊर्ध्वरोमा अभवत्। एवं दृष्ट्वा स्वयम्भुवा दत्तवरः रावणः ततः शीघ्रं निरयात्। ततः गत्वा सः रावणः शयने स्थितं परमपुरुषम् अपश्यत्।

आद्यसनातनहिन्दूधर्मः

कस्यापि नद्याः शबनम, शबना, रुखसना इति नाम नास्ति, यतः गंगायमुना नर्मदादीनां बहूनां नद्याः अनादिकालात् विद्यन्ते। अब्दुल, सलीमस्य नाम कस्मैचित् पर्वताय दातुं न शक्यते स्म, यतः हिमालयः, नीलगिरी इत्यादयः बहवः पर्वताः अनादिकालात् एव सन्ति। अश्वत्थः, वट, निम्ब इत्यादीनां वृक्षाणां बहवः नाम उर्दूभाषायां किमर्थं न सन्ति? तुलसी, अर्जुन, पलाश इत्यादीनां वनस्पतिनां बहूनि नामानि उर्दूभाषायां किमर्थं न सन्ति? आयुर्वेदस्य औषधस्य आवश्यकता सर्वेषां कृते अस्ति, परन्तु एतत् वेदनाम उर्दूभाषायां किमर्थं नास्ति? रहीम, अकबरः कस्यापि समुद्रस्य नाम दातुं न शक्तवान्, यतः प्रशान्तसागरः, हिन्दमहासागरः इत्यादयः बहवः समुद्राः अनादिकालात् एव विद्यन्ते। चतुर्दिकनामानि उर्दूभाषायां किमर्थं न सन्ति? किमर्थं उपयुक्त- औषधं रामबाणचिकित्सा इति उच्यते अल्लाबाण, न तु येशुबाण न उच्यते?

कारणम्:-

मुगलाः केवलं मन्दिराणि ध्वस्तं कृत्वा मस्जिदानां, ग्रामाणां, नगरानां च नाम परिवर्तनं कृतवन्तः। नदीनां पर्वतानां समुद्रानां च नामानि अद्यापि शाश्वतानि सन्ति। एतत् नित्यं सत्यम्। हिन्दूधर्मः पृथिव्याः उत्पत्तितः अनादिकालात् च अस्ति तस्य संस्थापकधर्मः नास्ति। अतः स्वामी विवेकानन्दः शिकागोनगरे धर्मपरिषदे उक्तवान् यत् हिन्दूधर्मः मूलं अन्यधर्माः च तस्य शाखाः सन्ति।

हिमसंस्कृतवार्ता:- सुधा साठ्ये मुंबई।

पद्मपाणी आचार्यः

मेजर पद्मपाणी आचार्य, म.वी.सी. (21 जून 1969 - २८ जून १९९९) भारतीयसेनायाः अधिकारी आसीत्। १९९९ तमे वर्षे जूनमासस्य २८ दिनाङ्के कारगिलयुद्धकाले कृतानां कार्याणां कृते सः मृत्योः अनन्तरं द्वितीयः सर्वोच्चः भारतीयसैन्यपुरस्कारः, महावीरचक्रः इति पुरस्कृतः आचार्यः तेलङ्गानादेशस्य हैदराबादनगरस्य निवासी आसीत्, तस्य पारिवारिकमूलानि ओडिशनगरे

सन्ति। चारुलता इति पत्नी। आचार्यस्य पिता विद्वांसु सेनापतिः जगन्नाथ आचार्यः अस्ति, यः १९६५ तमे वर्षे १९७१ तमे वर्षे च पाकिस्तानेन सह युद्धेषु भारतीयवायुसेनायाः सेवां कृतवान्। पश्चात् सः हैदराबादस्य रक्षासंशोधनविकासप्रयोगशालायां (DRDL) कार्यं कृतवान्। अस्मिन् कुटुम्बे मेजर आचार्यस्य मातापितरौ, पत्नी, पुत्री च अपराजिता च सन्ति, या तस्य मृत्योः कतिपयेषु मासेषु जन्म प्राप्नोत्। अपराजिता आचार्यः एनसीसी कैडेट्रूपेण कार्यं कृतवान् अस्ति। आचार्यः १९९३ तमे वर्षे मद्रासस्य अधिकारीप्रशिक्षण अकादमीतः स्नातकपदवीं प्राप्तवान्, राजपूताना राइफल्स् (२ राज रिफ) इत्यस्य द्वितीयबटालियनस्य द्वितीयलेफ्टिनेन्टरूपेण नियुक्तः कारगिलयुद्धस्य आरम्भे आचार्यः २ राज रिफ इत्यस्य कम्पन्याः कमानं धारयति स्म। आचार्यः पितरं लिखितवान् यत् - प्रिय पापा... क्षतिविषये चिन्ता मा कुरुत - अस्माकं नियन्त्रणात् परं व्यावसायिकं खतरा अस्ति। न्यूनातिन्यूनं सद्कारणाय एव अस्ति। मम्मा इत्यस्मै कथयतु यत् युद्धं आजीवनं गौरवम् अस्ति, तस्मात् न्यूनं किमपि चिन्तयितुं न शक्तवान्। राष्ट्रसेवायाः उत्तमः उपायः कः? महाभारतात् चारुपर्यन्तं प्रतिदिनं कथां कथयतु येन भवतः पौत्रः सच्चूल्यानि आत्मसातवान्।